

Skipr

koersbepalend in de zorg

www.skipr.nl november 2019

11

Ankie van Rossum:
'Een fusiebesluit staat nooit alleen'

Rosa Spier Huis
krijgt tweede jeugd

Leonique Niessen
What you see is what you get

Kom naar
Skipr 99

**Steeds meer claims
doen ziekenhuizen pijn**

Verder in dit nummer: Gabriel Anthonio luistert naar het leven • London Loy heeft toverkracht • Jan Gerard Maring omarmt supercomputer • Conny van Ravenswaaij-Arts geniet van kleine stapjes • Andrea van Steensel fotografeert op topniveau •

Corporate stalking: achtergronden en aanpak

Beroepsgerelateerde stalking, oftewel corporate stalking, is voor de meeste managers en bestuurders een onbekend fenomeen. Weinig slachtoffers praten erover, onder andere uit schaamte. Zij voelen zich vaak alleen staan en kunnen meestal weinig informatie vinden over dit onderwerp.

Casus 1: Criminele activiteiten

De vrouwelijke directeur van een klein ziekenhuis ontvangt brieven en e-mails van een wetenschappelijk onderzoeker van het ziekenhuis, waarin hij haar beschuldigt van criminele activiteiten en wetenschappelijke tegenwerking van de onderzoeker in kwestie. Zij voert een gesprek met hem en biedt hem een coachingstraject aan. De volgende dag dient de onderzoeker zijn ontslag in. In de weken daarna stuurt hij talloze e-mails naar de directeur en naar meerdere specialisten in het ziekenhuis, waarin hij de directeur beschuldigt van onder meer betrokkenheid bij een landelijke moordzaak en het opzettelijk doden van een patiënt.

De directeur voelt zich aangetast in haar integriteit en doet na vergeefse gesprekspogingen met de onderzoeker aangifte bij de politie. Dit leidt tot een contactverbod, maar het sturen van e-mails gaat door. De onderzoeker stuurt inmiddels zelfs brieven naar de burgemeester en de Commissaris van de Koning. Hernieuwde aangifte leidt tot een rechtszaak, waarin verplichte behandeling van de ernstig psychisch

zieke onderzoeker wordt voorgesteld door ondergetekende. Het stalken stopt na deze behandeling.

Frequentie

Het is onbekend hoe vaak corporate stalking plaatsvindt, omdat veel bestuurders de stalking binnenskamers houden om de rust in de organisatie of bij toezichthouders te bewaken. Wel is bekend dat ongeveer vijf procent van de mannen en veertien procent van de vrouwen in de bevolking ooit het slachtoffer wordt van stalking. Het komt vaak voor onder tieners en twintigers die zoeken naar een liefdesrelatie en min of meer aan het experimenteren zijn met relaties. Nog vaker zijn personen in sociale beroepen slachtoffer van stalking, omdat een hulpverleningsrelatie verkeerd wordt geïnterpreteerd als een persoonlijke relatie en/of het stoppen met professionele hulp niet wordt geaccepteerd. Wetend dat ongeveer een derde van de bekende personen zoals politici, artiesten en bestuurders wordt gestalkt, en op basis van de achtergronden die in het navolgende worden beschreven, mag worden aangenomen dat zeker één op de tien bestuurders ooit wordt

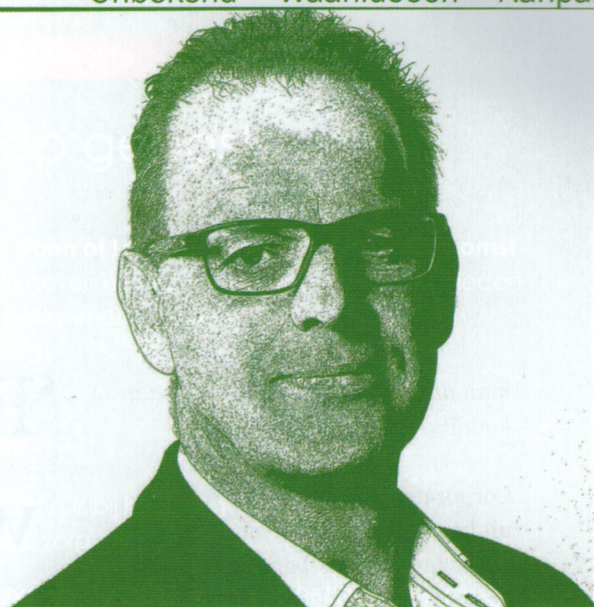
gestalkt en mogelijk zelfs één op de drie bestuurders.

Heftige emoties

Bij stalking spelen vaak heftige emoties van een dader jegens een slachtoffer, meestal omdat een dader een verandering in de relatie met het slachtoffer niet kan of wil accepteren. Dit kan een liefdesrelaties zijn, maar ook een werkrelatie. Emoties kunnen bestaan uit verdriet en eenzaamheid, met de wens om de relatie te herstellen. Emoties kunnen ook heftige woede, wrok en haat zijn, met een wens om wraak te nemen. In zeldzame gevallen heeft een dader sadistische kenmerken met de wens om een slachtoffer te domineren en kapot te maken. Dit komt vooral voor bij stalking van beroemdheden van radio en televisie en minder vaak bij corporate stalking. Soms gebeurt corporate stalking door een dader die een pathologische fixatie met een bestuurder heeft en vanuit een waanbeleving onterecht meent dat de bestuurder een liefdesrelatie met hem of haar heeft. Het risico op dit type 'erotomane' corporate stalkers is in de afgelopen decennia toegenomen, omdat bestuurders van

Eric Blaauw

Eric Blaauw is lector Verslavingskunde en Forensische Zorg aan de Hanzehogeschool Groningen en forensisch psycholoog bij Verslavingszorg Noord Nederland.

grote organisaties steeds vaker publieke figuren zijn geworden, ook door de opkomst van sociale media zoals Facebook en Twitter.

Het hoge risico op corporate stalking komt grotendeels voort uit het sociale gezicht dat veel bestuurders hebben gekregen in de afgelopen jaren. Managementbladen geven beschrijvingen van hobby's en het gezinsleven van bestuurders en in bedrijfsbladen is het gebruikelijk het sociale gezicht van de bestuurders te tonen. Daarnaast benadrukken veel moderne managementtheorieën het sociale gezicht van bestuurders en betrokkenheid van medewerkers in het besluitvormingsproces. Hierdoor delen bestuurders vaker persoonlijke ervaringen met medewerkers, is er meer persoonlijk contact en zijn afstanden tussen bestuurders en medewerkers kleiner geworden.

Dit verhoogt het risico op stalking wanneer de betrekking tussen de bestuurder en de medewerker plotseling verandert, bijvoorbeeld bij een ontslag of wanneer een bestuurder besluiten neemt die niet worden gedeeld. Uit Duits onderzoek naar stalking-brieven aan bestuurders is gebleken dat de meeste van deze brieven vooral

voortkomen uit een obsessie van de dader met een thema en niet zozeer met de bestuurder. Veel stalkers hebben dus niet zozeer de bestuurder op de korrel, maar zijn het vooral oneens met diens besluiten of beleid.

Casus 2: Beticht van wanbeleid

Gedurende meer dan een jaar ontvangt een bestuurder van een grote non-profitorganisatie bijna dagelijks sms-berichten van meerdere onbeken-

Dit leidt begrijpelijkwijs tot onrust, omdat onduidelijk is wie nog te vertrouwen is.

Onderzoek van de politie en Hoffmann bedrijfsrecherche levert niets op. Vanwege hun landelijke bekendheid met stalking worden Strongwood Recherchebureau en ondergetekende ingeschakeld. De opstelling van daderprofielen en uitgebreid onderzoek naar de achtergronden en vervoersbewegingen van potentiële verdachten leidt enkele weken later

'Stalking komt vaak voort uit een obsessie met het thema'

de telefoonnummers. In de berichten wordt hij beticht van wanbeleid en er wordt aangedrongen op zijn vertrek. Ook het managementteam, de raad van toezicht, meerdere personeelsleden en nieuwsbladen ontvangen de berichten. Deze bevatten vaak details die alleen bekend zouden moeten zijn bij het managementteam.

tot herkenning en aanhouding van de dader. In overeenstemming met de daderprofielen blijkt dit de narcistische vrouw te zijn van een ietwat labiele directeur die eerder ontslag heeft genomen.

De vrouw heeft de bestuurder onder vuur genomen uit boosheid over diens beleid en omdat zij het voor haar ➔

man wil opnemen. Direct na de aanhouding stopt het stalken.

Corporate stalking bestaat vooral uit het sturen van brieven, e-mails, whatsapp- en sms-berichten. In bijna de helft van de zaken kunnen daarbij bedreigingen worden geuit. Stalking kan lang aanhouden en met tussenpozen verlopen. De onzekerheid leidt bij de meeste slachtoffers tot stress en soms tot wanhoop en angst voor de toekomst. Daarnaast zijn schaamte- en schuldgevoelens jegens collegae, toezichthouders en medewerkers gebruikelijk, omdat bestuurders zich verantwoordelijk voelen voor angsten en spanningen die bij hen kunnen ontstaan.

Bij corporate stalking is regelmatig onbekend wie de dader is (zie casus 2). Dit veroorzaakt vaak paranoïde gedachten, omdat bijna iedereen de dader kan zijn en onduidelijk is wie nog te vertrouwen is. Ook weten bestuurders dan niet wie het oneens is met hun beleid of henzelf. Nederlands en Duits onderzoek laat zien dat ongeveer een derde van de stalkers van bekende personen een psychiatrische stoornis heeft met waanideeën (zie casus 1). Waarschijnlijk nog meer daders kampen met een persoonlijkheidsstoornis met narcisme, een opgeblazen zelfgevoel, gevoeligheid voor verlating, wisselende stemmingen, impulsiviteit en een overmatige reactie op een krenking (zie casus 3).

Aanpak

De politie of gespecialiseerde detectivebureaus zoals Strongwood Recherchebureau kunnen helpen een

'Bij corporate stalking is vaak onbekend wie de dader is'

dader op te sporen. Vervolgens is zorgvuldige analyse van de stalking-gedragingen, daderkenmerken, geïdentificeerde slachtoffers en impact op de slachtoffers belangrijk om een aanpak te kiezen. Ernstige stalking-gedragingen vereisen vaak een directe vergaande ingreep. Minder ernstige gedragingen maken een meer graduele en minder verstrekkende aanpak mogelijk. Wensen en belangen van het slachtoffer kunnen daarbij verschillen van die van raden van toezicht of managementteams. Dit leidt bijna altijd tot spanningen bij bestuurders vanuit angst voor imagoschade. Sommige zaken vragen dan een aangifte bij de politie en een verzoek om een contactverbod, zoals bij casus 1. Andere zaken vereisen juist een stevige justitiële aanpak, zoals bij casus 2. Of dreiging dat de gedragingen van de stalker openbaar worden gemaakt, zoals het geval was bij casus 3, of nog een andere aanpak. Vanwege de vele combinaties van stalking-, dader- en slachtofferkenmerken is de aanpak van corporate stalking vaak maatwerk.

Casus 3: Wantrouwen

Een bestuurder van een middelgrote ggz-instelling is net in functie als hij een aanvaring over het financieel beleid krijgt met een medisch specialist, die de leiding voert over een van

de klinieken. Direct daarop maakt de medisch specialist in een brief zijn wantrouwen omtrent de competenties van de bestuurder kenbaar tegenover de raad van toezicht. Kort daarna verneemt de bestuurder dat de medisch specialist medewerkers intimideert en patiënten van buitenlandse afkomst discrimineert en hij besluit, na rijp beraad, om het contract met de specialist te beëindigen. Een gesprek hierover loopt volledig uit de hand. De dag daarop stuurt de specialist een lange klachtenbrief naar de raad van toezicht en doet hij melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd van wanbeleid in de ggz-instelling. De Inspectie acht de klacht ongegrond, waarna de specialist bij de politie aangifte doet van laster. De officier van justitie acht de aangifte niet ontvankelijk, waarna de specialist tevergeefs beroep aantekent bij het gerechtshof. Nadat de specialist ook een klaagbrief stuurt naar de voormalige werkgever van de voorzitter, besluit de voorzitter – na consultatie van ondergetekende – om via een advocaat een anti-stalkingbrief te sturen naar de specialist. Deze kiest eieren voor zijn geld en stopt met stalken.

Correspondentie:
Hanzehogeschool Groningen, Zernikeplein 23,
9747 AS Groningen. r.w.blaauw@pl.hanze.nl